

но змінюватися та оновлюватися. Англійський молодіжний сленг є засобом самовираження, який використовується молоддю для більшого емоційного забарвлення своєї мови, для створення нових, «свіжих» назв для тих слів, які найчастіше вживаються в їхньому житті. Особливостями молодіжного сленгу є метафоричні номінації, зміна значень лексем літературної мови, заміна слів їхніми семантичними синонімами, використання скорочень, фразових дієслів, фразеологізмів та інші прийоми утворення нових експресивних висловлювань. Переклад молодіжного сленгу потребує від перекладача уваги, тонкого відчуття особливостей цього прошарку лексики. Найбільш вдалим та адекватним здається переклад англійського молодіжного сленгу, коли вдається підібрати відповідне слово або висловлювання українського молодіжного сленгу.

Бібліографічні посилання

1. **Арнольд И. В.** Стилистика современного английского языка (стилистика декодирования) / И. В. Арнольд. – М.: Просвещение, 1990. – 300 с.
2. **Верба Л. Г.** Порівняльна лексикологія англійської та української мов / Л. Г. Верба. – Вінниця: Нова Книга, 2003. – 160 с.
3. **Дубенко О. Ю.** Порівняльна стилістика англійської та української мов / О. Ю. Дубенко. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 224 с.
4. **Гальперин И. Р.** Стилистика английского языка / И. Р. Гальперин. – М.: Высш. шк., 1981. – 334 с.
5. **Медникова С. М.** Значение слова и методы его описания (на материале современного английского языка) / Э. М. Медникова. – М.: Высш. шк., 1974. – 202 с.
6. **Швейцер А. Д.** Социальная дифференциация английского языка в США / А. Д. Швейцер. – М.: Наука, 1983. – 216 с.
7. **Сленг** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://ru.wikipedia.org/wiki/>.

Надійшла до редколегії 7.11.2012 р.

УДК 811-13

О. І. Станкевич

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ПРЯМЕ ПЕРЕНЕСЕННЯ В СУЧАСНІЙ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ПРАКТИЦІ

Розглянуто сучасні проблеми перекладознавства, труднощі, з якими зустрічаються перекладачі, а також проблеми передачі спеціальної лексики з мови на мову.

Ключові слова: переклад, передача, повна калька, пряме графічне перенесення.

Рассмотрены современные проблемы переводоведения, трудности, с которыми встречаются переводчики, а также проблемы передачи специальной лексики с языка на язык.

Ключевые слова: перевод, передача, полная калька, прямой графический перенос.

The article deals with problems of contemporary translation, which the translators face, and issues of special vocabulary rendering.

Key words: translation, rendering, calque, complete graphic rendering.

Однією з важливих рис розвитку сучасної цивілізації є, з одного боку, процес економічної і соціальної глобалізації та зближення різних соціумів, а з іншого – усвідомлення й збереження власної національної індивідуальності, мови, культури. У наш час широких міжнародних зв'язків виникає багато труднощів при

сприйнятті іншомовної інформації або при передачі її з однієї мови іншою. Важко уявити собі працівника науки й культури, фахівця будь-якої сфери людської діяльності, який не вживав би власних імен, назв, термінів, запозичених з іноземних мов. У багатьох із них – журналістів, учених, редакторів, перекладачів, референтів, бібліографів, бібліотекарів та інших – повсякденно виникає необхідність писати іноземні слова в рідному тексті. А у професійних перекладачів назріває тенденція залишати деякі власні назви або терміни неперекладеними, їх навіть не намагаються передати за допомогою існуючих перекладацьких засобів (транслітерації або транскрипції), залишаючи в тексті перекладу написаними латиницею. Тож мета нашої статті полягає в аналізі такого засобу передачі інформації з мови на мову, як прямий перенос або повне калькування. Ми використали обидва терміни, тому що в різних джерелах цей засіб по-різному передається. Наприклад, Н. Ч. Мірзоханова визначає його як «прямой (т.е. без изменений. – О. С.) графический перенос имени из текста на одном языке в текст на другом языке» [4]. У той же час В. Д. Табанакова вирізняє засоби перекладу комп'ютерних термінів, серед яких засіб, котрий іменується «полным калькированием англоязычного написания ... названия корпораций» [3].

Взагалі такий засіб використовується для передачі власних назв. Інколи назви компаній залишаються написаними латиницею, оскільки всі звикли саме до цієї назви. Наприклад, компанія **Samsung**: її назву можна побачити на кожному рекламному щиті, у кожному рекламному роліку і пояснити тим, що назва компанії написана на продукції, якою користуються мільйони людей, і не може бути змінена. Використання прямого переносу або повного калькування пояснюється також існуванням офіційного імені компанії згідно з усіма світовими реєстрами (**Microsoft**). Хоча якщо компанія має філії або представництва в інших країнах, її назва може транскрибуватися мовою цієї країни (ООО «Майкрософт Рус»). Кирилиця в даному випадку використовується і на офіційному сайті російського представництва. Але кожен, хто користується програмним забезпеченням від **Microsoft**, навіть русифікованими версіями, впізнає назву саме латиницею. Інколи назва компанії є й логотипом (**D&G**), який взагалі важко передати іншою мовою.

У західноєвропейських мовах власна назва, запозичена з однієї мови в іншій, як правило, не змінює орфографії. Так зручніше читачам, які завдяки такому підходу можуть легко орієнтуватися в будь-яких письмових джерелах. І єдина проблема полягає в тому, що читачі не можуть визначити з письмового джерела, як вимовляється власна назва. Прикладом такої незначної незручності є концерн **BMW**. Остання «w» англійською вимовляється і як буква англійського алфавіту, і як звук німецького ряду.

Комічним для знавців англійської мови буде приклад з безкоштовним поштовим клієнтом **Mozilla Thunderbird**. (До речі русифікована версія програми також подана латиницею, а на офіційному сайті для завантажень написано: «скачать Thunderbird».) Спеціалісти, які використовують цю програму, але не знають англійської мови, вимовляють її як «Мазила Тундербірד», що не може не викликати посмішки.

Оскільки прямий перенос для передачі назв зараз використовується доволі часто, то на нього вже не звертають уваги споживачі продукції. Теоретики ж перекладознавства продовжують описувати засоби передачі власних назв, ігноруючи прямий перенос або повне калькування. А якщо і не ігнорують, то приділяють мало уваги саме цьому засобу.

Маємо зауважити, що при просуванні вітчизняних підприємств та програмних забезпечень, назви намагаються транскрибувати, а іноді й перекладати. Хоча саму назву відомого підприємства не змінюють. Наприклад, «Південний машинобудівний завод» і КБ «Південне» за часів загальної українізації залишили назви, які мали в радянські часи, і зараз вони транскрибуються англійською мовою не з

української, а з російської (Yuzhnoye SDO), оскільки набули загальної популярності саме під цими назвами. А програмне забезпечення для бухгалтерського обліку, створене російськими розробниками, має назву «1С» і вимовляється за правилами російської фонетики.

Не можна говорити про те, що пряме перенесення є суто сучасним засобом передачі назв чи інформації. Потрібно зауважити, що раніше така тенденція теж існувала, але для передачі саме власних назв. За радянських часів такий спосіб передачі імен допускався у спеціальних наукових текстах, зокрема в медичних. Наприклад, писалося: «...як відзначав Freud у своїй роботі...». Проте в текстах загального характеру це ім'я передавалося кирилицею – Фрейд.

На кожному етапі перекладацької діяльності той чи інший спосіб передачі власних назв, імен вважався найпопулярнішим і широко використовувався перекладачами. Колись транслітерація з «Невтоном» поступила своїм місцем транскрипції з «Ньютоном». Можливо, саме зараз, у період світової глобалізації, пряме перенесення стане основним способом передачі власних назв, що дозволить людям ближче ознайомитися з культурою та історією інших народів.

Але якщо абстрагуватися від власних назв і звернутися до передачі інформації з однієї мови іншою, то можна помітити, що в деяких текстах це набуває глобальних масштабів, особливо якщо говорити про тексти спеціальні, які були створені для спеціалістів спеціалістами, наприклад тексти, пов'язані з ІТ-технологіями, де й само найменування ІТ залишається написаним латиницею. Хоча будемо справедливими: інколи, особливо в текстах ЗМІ, ця аббревіатура передається кирилицею. ІТ (information technology) перекладається українською чи російською («ІТ – інформаційні технології» або «ИТ – информационные технологии» відповідно). У новинах можна натрапити саме на переклад даного словосполучення: «ИТ-компания «СИТРОНИКС Информационные Технологии» (Киев) 17 октября запустила систему видеонаблюдения на избирательных участках во время выборов Верховной Рады 28 октября. Об этом говорится в сообщении компании» [1]. У цьому прикладі можна побачити, що й назва компанії транскрибується за всіма правилами та нормами перекладу. А ось у професійному електронному журналі «IT Business week» **словосполучення не перекладається. Одне з гіперпосилань має назву «ІТ-новости МИР - Новые устройства»** [5].

Цим «перекладацьким лінощам» можна знайти пояснення. Багато нового програмного забезпечення, яке виробляється кожного дня, поширюється по всьому світу, і не вистачає часу його перекладати рідною мовою, до того ж ІТ-спеціалісти вже звикли відрізняти спеціальний текст саме на англійській мові, оскільки раніше не вистачало професійних технічних перекладачів і програмістам доводилося самим читати оригінальну літературу. Так англійська мова стала стандартом для документування великих комп'ютерних систем. Хочеться навести пояснення щодо операційної системи FreeBSD, яке ми взяли за приклад з електронної енциклопедії «Вікіпедія». «FreeBSD – свободная Unix – подобная операционная система, потомок AT&T Unix по линии BSD, созданной в университете Беркли. FreeBSD работает на PC-совместимых системах семейства x86, включая Microsoft Xbox, а также на DEC Alpha, Sun Ultra SPARC, IA-64, AMD 64, Power PC, NEC PC-98, ARM. Готовится поддержка архитектуры MIPS» [2]. Звичайно ж неспеціаліст багато не зрозуміє з цього пояснення, але він обов'язково зверне увагу на велику кількість знаків, написаних латиницею.

Потрібно пам'ятати, що терміни – це слова або словосполучення, які мають спеціальне, строго визначене значення в тій або іншій галузі науки і техніки. Вони мають точно виражати поняття, процеси та назви речей, властиві будь-якій галузі виробництва. І найважливіше, щоб їх зрозумів саме спеціаліст.

Можна вирішити, що це поодинокі випадки, які стосуються лише спеціалістів. Але це не зовсім так. Оскільки зараз сучасні технології розвиваються досить

нестримно, нові інженерні рішення настільки швидко стають частиною нашого повсякденного життя, що ми деколи навіть не звертаємо на них увагу. Не звертаємо увагу й на мову, якою вони нам пропонуються. Ще зовсім недавно GPS-навігаторами користувалися лише військові та секретні служби. Зараз вони відкриті для широкого загалу. Ми охоче використовуємо аббревіатуру GPS (Global Positioning System), і навіть ті, хто ніколи не міг писати англійською, не уявляють, як інакше можна назвати цей прилад.

Розвиток мобільних пристроїв змушує всіх використовувати вже знайомі слова **Galaxy, Note, Tab**. Ми чуємо, як вимовляють ці слова, і бачимо, як вони написані. І звикаємо до них. Вони вже не чужі.

А спосіб передачі інформації, отримавши назву прямого переносу, стає дедалі популярнішим. Наскільки широко такий спосіб використовується в сучасній перекладацькій практиці, можна судити з великої кількості латиниці на екранах телевізорів, на рекламних щитах. Правильність при цьому стає чимось відносним, що міняється з появою нових норм і розпоряджень, інструкцій та правил, а також натхнення творців реклами та перекладачів. Раніше прямий перенос мовного знаку у вихідній формі був можливим у разі, якщо обидві мови використовують одну графічну систему або лексична одиниця в її оригінальній формі добре відома читачам перекладу. Наприклад: **The club hotel of category HV2. All Inclusive!** – **Клубний готель категорії HV2. All Inclusive – все включено!** Зараз саме пряме перенесення знайомить читача з оригінальною формою. У спеціальній літературі пряме перенесення може поєднуватися з перекладом, коментуванням, а також способами перекладу, спрямованими на передачу фонетичної сторони мовного знаку або його семантики.

Отже, зробимо висновки й розглянемо перспективи розвитку цього питання. Розглядаючи засоби передачі інформації з однієї мови іншою, ми зіткнулися з двома проблемами. Перша полягає в моральному просторі і пов'язана з тим, що через економічну експансію іноземної продукції ми втрачаємо культурну індивідуальність та національну ідентифікацію. Інша стосується перегляду теоретичних питань перекладознавства. Тому що саме такому сучасному засобу передачі інформації, як пряме перенесення, присвячено дуже мало робіт і досліджень. Для нього не існує норм і правил, їх ще потрібно розробити, а існуючі правила потребують вдосконалення, оскільки вони були розроблені головним чином для передачі власних назв. Для передачі ж інших одиниць ці правила ще не закріплені.

Бібліографічні посилання

1. **Версии.com**. Система видеонаблюдения готова к выборам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.versii.com/news/265174/>.

2. **Википедия**. Свободная энциклопедия. FreeBSD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/FreeBSD/>.

3. **Глухенька Н. С.** Особенности перевода терминов сферы компьютерных технологий [Электронный ресурс] / Н. С. Глухенька. – Режим доступа: – http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr/gn/2009_1-2/files/GN_01-02_09_Gluhenka.pdf.

www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr/gn/2009_1-2/files/GN_01-02_09_Gluhenka.pdf.

4. **Мирзаханова Н. Ч.** Имя собственное в системе безэквивалентной лексики (в аспекте перевода) [Електронний ресурс] / Н. Ч. Мирзаханова – Режим доступу: http://master-fish.ru/lingvistika/3_kurs/name.pdf.

5. **IT Business week** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://itbusiness.com.ua/>.

Надійшла до редколегії 20.10.2012 р.